

Aktuelna makedonska vlada želi da ubrza izgradnju putne infrastrukture: da bi to učinila, menja nekoliko zakona i dodeljuje ugovor bez tendera. Postupci kojima se, prema opoziciji, uglavnom nanosi šteta trezoru u korist **privatnih interesa**.

Dok ga je vlast najavljivala kao najveći infrastrukturni projekat veka, opozicija tvrdi da će Severnu Makedoniju koštati mnogo novca samo zarad populizma. Tako teče politički duel oko najavljene izgradnje novih 110 kilometara autoputa u [Severnoj Makedoniji](#).

U julu 2021. godine, da bi omogućila njegovu izgradnju, vladajuća većina **SDSM i DUI** usvojila je poseban zakon koji omogućava stranom konzorcijumu, bez ikakvih javnih nabavki, da dobije budžetski novac za izgradnju autoputeva. Istovremeno, vlada i opozicija se ne slažu oko aktuelnog procesa izmena delova najmanje osam zakona, amandmana koji su, po oceni Vlade, potrebni da bi se ubrzala izgradnja strateških puteva i infrastrukture u zemlji. Specijalni zakon koji je tražila vladajuća koalicija za izgradnju autoputeva, dela širih koridora 8 i 10d, rezultirao je potpisivanjem sporazuma sa američko-turskim konzorcijumom „Behtel i Enka” u martu 2023.

Nedeljama kasnije, parlament sada pokušava da usvoji izmene i dopune osam zakona koji se odnose na izgradnju koridora 8 i 10d, uključujući Zakon o poljoprivrednom zemljištu, Zakon o eksproprijaciji, Zakon o urbanističkom planiranju, Zakon o šumama, i Zakona o građenju. Izmene i dopune Zakona o kulturnom nasleđu povučene su posle protesta udruženja arheologa ispred Narodne skupštine.

Poseban zakon primenjuje se na deonice autoputeva u okviru Koridora 8: Tetovo – Gostivar (17,5 kilometara), Gostivar – Bukojčani (30,3 kilometara) i Trebenište – Struga – Kafasan (21,7 kilometara). Deo Koridora 10d je takođe autoputna veza između Bitolja i Prilepa (39,3 kilometra). Za izgradnju pomenute infrastrukture iz državnog budžeta planirano je 1,3 milijarde evra, a za eksproprijaciju zemljišta duž izabranih trasa planirano je i 300 miliona evra. Planirani iznos od 1,3 milijarde evra mogao bi se, međutim, povećati, kako je Vlada već najavila.

Tajne i optužbe za korupciju

Oštre svađe izazvane ovim odlukama su zbog ugovora sa konzorcijumom „**Behtel i Enka**”, koji, prema rečima nadležnih, neće biti objavljen, jer je klasifikovan kao poslovna tajna. I zbog tajnosti, opozicija je navela da se nikakvi podaci ne objavljuju jer je sporazum štetan po državni budžet.

Glavna opoziciona stranka VMRO-DPMNE tvrdi da je preko uzbunjivača pribavila kopiju ugovora, a sada se pita da li se država obavezala da će platiti ogromne kazne izvođaču radova ako se zakonske izmene ne okončaju u roku, iz kojeg „Behtel- Enka” će ozbiljno profitirati.

Devet poslanika VMRO-DPMNE uputilo je pisani zahtev premijeru Dimitru Kovačevskom za obelodanjivanje „Sporazuma o izgradnji Koridora 8 i Koridora 10d“, ali odgovor nisu dobili. „Vlada mora da objasni zašto se obavezala na kazne od 53 miliona evra za ovaj mesec i ukupno 196 miliona evra, samo na osnovu izmene zakona i uvođenja 60-časovne radne nedelje“, rekao je portparol VMRO-DPMNE. Naum Stoilkovski na konferenciji za novinare. Odgovor vladajuće većine bio je da opozicija radi po, kako kažu, „proruskim smernicama“ i da namerno želi da blokira projekat.

Za vlast je sve transparentno

Za koordinatora za izgradnju puteva imenovan je **Artan Grubi** iz DUI, koji je na poziciji prvog potpredsednika i ministra političkog sistema u Vladi. Grubi održava redovne mesečne brifinge i konferencije za štampu na ovu temu. On je u poslednjem obraćanju novinarima i predstavnicima privrednih komora rekao da oko tog posla nema tajni.

„Detalji Ugovora koji su od javnog interesa nikada nisu bili tajna, kao što su vrednost Ugovora, način sprovođenja Ugovora, kako će se trošiti novac građana. Nema penala, niti ima plaćanja penala u ugovoru. Država ima opciju da izgradi autoputeve u roku od 57 meseci koji je odredila Vlada ili da prihvati da se autoputevi grade još nekoliko godina“, rekao je Grubi.

„Izvođaču do sada nisu isplaćena nikakva sredstva. Prva uplata biće avans za početak građevinskih radova i svaki cent koji država uplati izvođaču će se obračunavati“.

Grubi je istakao i da ako dođe do pronevere i jedne pare, krivci treba da budu osuđeni na doživotni zatvor. Opozicija mu je ironično odgovorila da je on sam odredio kaznu koju će dočekati.

Istovremeno, **Državna komisija za sprečavanje korupcije** (DKP) saopštila je da će njihov tim raditi na predmetu koji je otvoren za koridore 8 i 10d, nakon što su se u javnosti pojavile sumnje u proceduru izbora izvođača radova bez javnog nadmetanja.

Predsednik Stevo Pendarovski je, odgovarajući na pitanje da li će potpisati ukaz ako bude usvojen zakon o izgradnji i druge izmene zakona, rekao da će sačekati konačnu sadržinu zakona. „Moj tim advokata već prati debatu i šta će izaći kao konačni proizvod“, rekao je Pendarovski. „Što se tiče procedure, mislim da će, iako vlada po skraćenoj proceduri, biti dovoljno vremena da opozicija podnese amandmane, da se uključi u raspravu i da se argumentovano raspravlja kako i priliči ovom važnom setu zakona.“

Nepotpuna infrastruktura

Deo Koridora 8, izgradnja autoputa Kičevo-Ohrid, ukupne dužine 57 kilometara, započeta je pre 10 godina, u februaru 2014. godine, ali još nije završena. Trenutno je u funkciji samo 8,5 kilometara od Trebeništa do Ohrida.

Tadašnja vlada, na čelu sa VMRO DPMNE, uzela je kredit od kineske državne banke „**Eksim**“, kredit koji [Severna Makedonija](#) mora da vrati za 20 godina. Prema planovima, novi autoput je trebalo da bude završen za 4 godine i otvoren 2018. Vlada se promenila 2017, a autoput još uvek nije završen. Sadašnja vlast tvrdi da će to biti završeno do decembra 2023. godine.